

УДК 330.658

**ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ**

ЗНТУ, СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ КАФЕДРИ ФІНАНСИ І КРЕДИТ

ШЕСТОПАЛОВА О.В.

ЗНТУ, СТУДЕНТКА ФЕУ-122 КАФЕДРИ ФІНАНСИ І КРЕДИТ

ПОПАДЮК А.А.

Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємств та інших суб'єктів ринку в підготовці та прийнятті управлінських рішень. Ефективність цих рішень багато в чому залежить від об'єктивності, своєчасності та всебічності оцінювання можливих варіантів формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Відомо, що висока питома вага залучених ресурсів ускладнює фінансову діяльність підприємств і потребує додаткових витрат на сплату відсотків за банківські кредити, дивідендів на акції, процентів на облігації, зменшує ліквідність балансу підприємств. На сучасному етапі, коли країна перебуває в кризовій ситуації, дані питання загострились.

Фінанси підприємства формуються по прогнозованих затратах внаслідок його господарської діяльності. Вітчизняна система формування і використання фінансових ресурсів організацій довгий час відповідала вимогам централізовано керованої економіки: вона забезпечувала одержання інформації по всіх фактично зазнаних витратах. Однак велика частина цієї інформації не була застосована.

Можна виділити такі основні складові фінансових ресурсів підприємства: прибуток, амортизаційні відрахування, обігові кошти, бюджетні асигнування, надходження з цільових фондів, надходження з централізованих корпоративних фондів, кредити.

Внаслідок вищезгаданої структури формування фінансових ресурсів, можна виокремити наступні проблеми формування та використання фінансових ресурсів у підприємствах: недостатня кількість коштів; залучення правовими та не правовими методами великої кількості позичкового капіталу, внаслідок чого катастрофічно падає коефіцієнт ліквідності підприємства. [9]

Формування фінансових ресурсів акціонерних товариств в Україні ускладнено дією низки чинників, у тому числі:

- обмеженістю вільних коштів у ринкових суб'єктів для їхнього інвестування в акції створюваних акціонерних товариств або тих, що функціонують;
- підвищеними інвестиційними ризиками у зв'язку із економічною, політичною нестабільністю в суспільстві і недосконалістю нормативно-правової бази, що регулює процес створення й функціонування акціонерних підприємств;
- відсутністю розвиненого і ліквідного вторинного ринку цінних паперів;
- недостатньою відкритістю інформації про фінансовий стан діючих акціонерних підприємств;
- недовірою значної частини населення до акцій як однієї з форм вигідного розміщення вільних коштів з метою отримання доходів;
- недостатнім рівнем економічної грамотності переважної частини ринкових суб'єктів;
- нерозвиненістю інституту андерайтерів, що забезпечують розміщення випуску акцій на ринку на професійній основі;
- недосконалістю й нестабільністю системи оподаткування доходів за акціями тощо.

Процес управління фінансовими ресурсами повинен здійснюватися в межах певної економічної системи.

Систему управління фінансовими ресурсами можна розглядати як:

- частину загальної системи управління підприємством, що складається з двох підсистем: суб'єкта та об'єкта управління (системний підхід до управління фінансовими ресурсами);

- сукупність форм, методів і прийомів, за допомогою яких здійснюється управління грошовим оборотом та фінансовими ресурсами (процесний підхід до управління фінансовими ресурсами). [10]

Системний підхід до управління фінансовими ресурсами передбачає, з одного боку, розгляд і аналіз існуючого управління фінансовими ресурсами, а з іншого – створення й конструювання нової системи управління для досягнення поставленої мети діяльності підприємства.

Вибір оптимального варіанта формування та використання фінансових ресурсів, враховуючи обмежені фінансові можливості, передбачає застосування системно-аналітичного підходу до управління фінансовими ресурсами. Даний підхід базується на тому, що доцільність управлінського рішення визначається ситуацією, що створюється під впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Практичне розв'язання проблеми являє собою перехід від аналітичних прийомів до пошуку оптимального варіанта дій при стратегічному і тактичному плануванні.

Рівень економічної ефективності функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємства безпосередньо пов'язаний із досягненням її головної мети – максимізації вартості підприємства.

Ефективність рішень, що приймаються системою управління фінансовими ресурсами підприємств, пропонується оцінювати за допомогою коефіцієнта ефективності підприємства:

Таким чином, управління фінансовими ресурсами – це система інструментів, методів, форм розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з процесами формування, розподілу й використання фінансових ресурсів для досягнення стійкого фінансового стану та ефективної фінансової діяльності підприємства. Удосконалення системи управління фінансовими

ресурсами є одним із ключових факторів підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності. Від нього залежить стабільне функціонування, динамічний розвиток, позиція на ринку тощо. За цих умов необхідною є наукова організація роботи з управління фінансовими ресурсами, що забезпечить високий рівень прийняття управлінських рішень.

Для розв'язання проблем формування і використання фінансових ресурсів підприємств потрібна виважена, довгострокова політика держави щодо розвитку підприємництва та його ролі у піднесенні національної економіки, яка б спиралася на інтереси основних суб'єктів підприємницької діяльності, відповідала потребам основної частини населення і відображала реальний стан у розв'язанні соціально-економічних проблем у країні. Економічно обгрунтоване використання податкових, інвестиційних та цінових механізмів сприятиме виходу з фінансової кризи, надходженню коштів до бюджету, збільшенню доходності підприємств. [10]

Отже, функціонування ринкової економічної системи в Україні можливе за умови зростання ефективності використання фінансових ресурсів. Використовувані ресурси, формуючи ресурсний потенціал окремого підприємства, є часткою ресурсного потенціалу народного господарства в цілому чи окремих його галузей. Ресурсне забезпечення окремих підприємств залежить від ресурсного насичення країни в цілому.

Для ефективного функціонування окремого підприємства важливо визначити оптимальну потребу в ресурсах та забезпечити структуру джерел її формування і використання. [6]

Оскільки фінанси окремого підприємства й державні фінанси взаємопов'язані, у фінансову систему доцільно включати фонди фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні держави, окремих господарських суб'єктів, інших фінансових інститутів і використовуються з метою виконання економічних і соціальних функцій. В ринкових умовах до фінансової системи доцільно включати ресурси недержавної кредитно-банківської системи і фінансових ринків. Відповідно до вказаних елементів,

можна визначити основні напрямки фінансової реформи в Україні:

- економічне обґрунтування структури державного бюджету;
- розвиток банківської системи;
- розвиток небанківських фінансових посередників та фінансових ринків;
- державне регулювання фінансових розрахунків окремих підприємств;
- державне регулювання кризи платежів.

Фінансові реформи в Україні безпосередньо впливають на структуру джерел формування фінансових ресурсів підприємства.

Так зміна системи оподаткування покликана забезпечити оптимальне співвідношення прямих і непрямих податків, як джерел бюджетних надходжень, а на рівні окремого підприємства – зниження частки прибутку в сумі фінансових надходжень.

Приватизація підприємств значно зменшила участь держави у перерозподілі фінансових ресурсів, що призвело до зменшення інвестиційної активності в цілому. Так обсяг капітальних затрат упродовж останніх років скоротився на 59,8%. Централізовані капіталовкладення становили на кінець періоду 24,8% від загального їх обсягу. Ймовірно, що інвестування з використанням бюджетних ресурсів має першочергово спрямовуватись на фінансування економічно обґрунтованих проектів національного значення з високим ступенем окупності.

Амортизаційний фонд – важливе джерело підтримки діючого виробництва в умовах незначної рентабельності господарювання. З метою використання амортизаційних ресурсів для розширеного виробництва доцільним є зменшення термінів служби основних фондів, використання методів прискореної амортизації. З іншого боку зміна амортизаційної політики призведе до збільшення собівартості виробництва чи витрат обігу за рахунок більшої суми амортизаційних відрахувань, а відтак до зменшення кінцевого фінансового результату – прибутку.

Прибуток має створювати умови для самофінансування поточної діяльності, інвестування розширеного відтворення підприємств. Отримання прибутку окремими суб'єктами господарювання свідчить про позитивні макроекономічні тенденції до зростання доходів державного бюджету.

Основною особливістю формування фінансових ресурсів в акціонерних підприємствах є наявність достатніх фінансових ресурсів.

Є багато пропозицій по удосконаленню фінансових ресурсів акціонерних товариств але основним є те, що формуванням і розширенням статутного фонду акціонерних товариств здійснюється шляхом розміщення випуску акцій на ринку. Відповідно до чинного законодавства в Україні строк підписки на акції визначається акціонерним товариством, але не може тривати понад шість місяців. На дату закінчення підписки розміщена частина випуску акцій повинна становити не менш 60% оголошеної емісії. Мінімальна сума початкової оплати вартості акцій встановлюється емітентом і не може бути меншою від 10% їхньої номінальної вартості. Повну сплату акцій акціонер повинен здійснити в строк, визначений акціонерним товариством, але не пізніше як за рік після реєстрації випуску. При його перевищенні сплачується пеня в розмірі 10% річних від суми простроченого платежу. Якщо протягом трьох місяців після встановленого строку платежу вартість акцій не буде повністю сплачена, акціонерне товариство може реалізувати їх у порядку, передбаченому його статутом. [3]

Існують значні відмінності в розміщенні випуску акцій закритих і відкритих акціонерних товариств, підписка на які є відповідно закритою та відкритою.

Життєздатність створеного акціонерного товариства багато в чому залежить від його спроможності формувати фінансові ресурси в достатньому обсязі. Це може бути забезпечене за рахунок збільшення власного капіталу, випуску облігацій, отримання банківських позик, кредиторської заборгованості й інших запозичених підприємством ресурсів.

Для збільшення розмірів власного капіталу акціонерне товариство може використовувати внутрішні й зовнішні джерела фінансування. Критеріями його вибору є:

- ринкові умови (здатність ринку поглинути нову емісію акцій);
- права й інтереси наявних акціонерів акціонерного товариства;
- ступінь надійності прогнозів щодо майбутнього прибутку акціонерного товариства. [1]

Внутрішнім джерелом розширення власного капіталу акціонерного товариства є його нерозподілений прибуток. Використання цього джерела не залежить від стану ринку, не потребує витрат для залучення коштів і не пов'язане з ризиком втрати контролю над акціонерним товариством.

Водночас можливості отримувати прибуток і використовувати його для розширення власного капіталу багато в чому залежать від чинників, що перебувають поза сферою впливу акціонерного товариства. Тому поряд із внутрішніми джерелами збільшення розмірів власного капіталу акціонерні товариства широко використовують і зовнішні джерела. Найважливішим із них є нова емісія акцій.

Використання додаткової емісії акцій як джерела цього джерела розширення розмірів власного капіталу має здійснюватися акціонерним товариством із урахуванням:

- залежності її результатів від стану ринку, його кон'юнктури і сформованого рівня цін на ці акції попередніх випусків;
- наявного ризику втрати контрольного пакета акцій;
- можливого зменшення доходів його засновників і наявних акціонерів на інвестований в акціонерне товариство капітал;
- витрат з підготовки та розміщення на ринку додаткової емісії акцій.

Нормативно-правова база розширення статутного фонду акціонерних товариств в Україні певною мірою захищає інтереси наявних акціонерів підприємства. Відповідно до Положення «Про порядок збільшення (зменшення) розміру статутного фонду акціонерного товариства»,

затвердженого Рішенням ДКЦПФР від 08.04.1998 р. №44, у редакції наказу від 16.10.2000р. №158, усі акціонери акціонерного підприємства мають рівне пріоритетне право на придбання акцій додаткового випуску в кількісній пропорції їхньої частки в статутному фонді акціонерного товариства на дату ухвалення рішення про емісію.

Залучення фінансових ресурсів для збільшення розмірів статутного фонду закритого акціонерного товариства обмежується фінансовими можливостями його засновників і акціонерів. З цієї причини багато з них на певному етапі розвитку трансформуються у відкриті акціонерні товариства, хоча дотепер закриті акціонерні товариства в Україні переважають.

Для розв'язання даних проблем формування та використання фінансових ресурсів підприємств потрібна виважена, довгострокова політика держави, яка б спиралася на інтереси основних суб'єктів підприємницької діяльності, відповідала потребам основної частини населення і відображала реальний стан у розв'язанні соціально-економічних проблем у країні.

Ефективне формування та використання ресурсів підприємства викликає потребу оцінки ефективності формування і використання ресурсів, важливо оцінити терміни та обсяги вкладених фінансових ресурсів отриманого прибутку.

Достатній розмір фінансових ресурсів забезпечує: фінансову стійкість, платоспроможність, стабілізацію обсягів виробництва, а також можливість його розширення, достатній рівень забезпечення організації матеріальними ресурсами, а, отже, здатність в процесі виробництва відшкодувати авансовані фінансові ресурси в обсягах, що не будуть поступатися використаним.

До числа найважливіших показників, що характеризують джерела формування фінансових ресурсів, насамперед, відносять: величина, структура і вартість усіх джерел капіталу й окремих його складових.

Формування раціональної структури джерел фінансових ресурсів підприємницьких структур для фінансування необхідного обсягу затрат та

забезпечення бажаного рівня доходів є одним із найважливіших завдань фінансів цих структур. [7]

Спроможність підприємства досягнути успіху на ринку залежить від ефективності управління його фінансовими ресурсами. Добре організоване управління є необхідною складовою для його успішної роботи в умовах жорсткої ділової конкуренції.

Пошук ефективних механізмів управління фінансовими ресурсами та забезпечення їх реальної інтеграції в систему ринкових відносин зумовлює необхідність розробки певної фінансової стратегії на даному етапі розвитку підприємства.

Фінансові ресурси можуть бути в необхідному обсязі сформовані тільки за умови ефективної роботи підприємства, яка зможе забезпечити одержання прибутку.

Ефективність використання фінансових ресурсів характеризується оборотністю активів і показниками рентабельності. Отже, ефективність використання фінансових ресурсів можна підвищувати, зменшуючи період оборотності і підвищуючи рентабельність за рахунок зниження витрат і збільшення виручки.

Успіх керування фінансовими ресурсами прямо залежить від структури капіталу підприємства. Вона також прямо впливає на рентабельність, норму прибутку, коефіцієнти ділової активності та оборотності на підприємстві. [8]

Для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на підприємствах машинобудування можна запропонувати наступні напрямки діяльності:

- збільшення обсягу виробництва завдяки залученню додаткового капіталу – кредити банків, дохід від розміщення облігацій;

- зменшення періоду оборотності запасів і готової продукції на складах підприємства;
- зменшення періоду оборотності дебіторської заборгованості;
- зменшення періоду оборотності поточних зобов'язань;
- зменшення вартості закупівель шляхом зміни форми платежів.

Як оборотний капітал на підприємстві використовуються поточні активи. Фонди, що використовуються як оборотний капітал, проходять певний цикл. Ліквідні активи використовуються для покупки вихідних матеріалів, які перетворюють у готову продукцію; продукція може продаватись, як за готівковий розрахунок, так і в кредит, що, в свою чергу, разом із заборгованістю постачальників, створює рахунки дебіторів; рахунки дебіторів оплачуються, перетворюючи кошти в ліквідні активи.

Будь-які фонди, не використовувані для потреб оборотного капіталу, можуть бути спрямовані на оплату пасивів. Таким чином, із запропонованих заходів перейдемо до обґрунтування першого заходу.

Перший захід. Збільшення обсягу виробництва, завдяки залученню додаткового капіталу – кредити банків, дохід від розміщення облігацій.

У зв'язку із зростанням попиту населення на продукцію, вироблену на підприємстві, резонно значно збільшити номенклатуру та обсяг виробленої продукції. Через гострий дефіцит власних вільних грошових коштів підприємству необхідно активно використовувати позикові кошти, як довгострокові, так і короткострокові. [2]

Другий захід. Один із способів економії оборотного капіталу, а саме – підвищення його оборотності полягає у вдосконаленні управління запасами.

Оскільки підприємство вкладає кошти в накопичення запасів, то витрати збереження пов'язані не тільки зі складськими витратами, але і з ризиком псування товарів, а також з тимчасовою вартістю капіталу, тобто з нормою прибутку, яка могла бути отримана в результаті інших інвестиційних можливостей з еквівалентним ступенем ризику.

Збільшення запасів і дебіторської заборгованості призводить до зменшення оборотності оборотних коштів. Застій запасів, які у свою чергу не можуть бути використані і створюють недолік оборотного капіталу, який примушує підприємство ставати боржником, а це явище, як правило, негативно впливає на структуру капіталу підприємства. Також збільшується обсяг готової продукції на складах, внаслідок поганої роботи маркетингового відділу та низької конкурентоспроможності продукції.

Прискорення обігу оборотних коштів веде до зростання обсягів виробництва та реалізації продукції. Великий запас готової продукції (пов'язаний з непередбачуваним обсягом продажів) скорочує можливість утворення дефіциту продукції при несподівано високому попиті.

Підвищення обігу оборотних коштів зводиться до виявлення результатів і витрат, пов'язаних зі збереженням запасів та підведенню правильного балансу запасів і витрат.

Для прискорення обігу оборотних коштів на підприємстві доцільно:

- планування закупівель необхідних матеріалів;
- використання сучасних складів;
- вдосконалення прогнозування попиту;
- швидка доставка сировини і матеріалів.

Для підвищення економічної ефективності за основними напрямками роботи з постачальниками, можна провести наступні заходи:

- зниження цін діючих постачальників за рахунок збільшення обсягів закупівель;
- зміни умов постачання та оплати;
- перехід до альтернативних постачальників з метою зниження витрат, для чого буде проводитися моніторинг ринку, обробка аналітичної інформації (друковані та електронні видавництва), аналіз планових калькуляцій;
- забезпечення якості ТМЦ ;
- стримування постачальниками обов'язків і умов контрактів.

Прискорення обігу оборотного капіталу складається в зменшенні рахунків дебіторів.

Рівень дебіторської заборгованості визначається багатьма факторами: вид продукції, місткість ринку, ступінь насиченості ринку даною продукцією, система розрахунків та інше. Управління дебіторською заборгованістю передбачає, насамперед, контроль за оборотністю коштів в розрахунках. Прискорення оборотності в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Велике значення мають відбір потенційних покупців і визначення умов оплати товарів, які передбачаються в контрактах.

Відбір здійснюється за допомогою формальних критеріїв: дотримання платіжної дисципліни в минулому, прогностичні фінансові можливості покупця з оплати запитуваного ним обсягу товарів, рівень поточної платоспроможності, рівень фінансового стану, економічні та фінансові умови підприємства-продавця (затовареність, ступінь потреби в готівці і т.п.).

Оплата товарів постійним клієнтам зазвичай здійснюється в кредит, причому умови кредиту залежать від безлічі факторів. В економічно розвинених країнах широко поширена схема «2/10 повна 30», що означає:

- покупець отримує двопроцентну знижку у випадку оплати отриманого товару протягом десяти днів з початку періоду кредитування;
- покупець оплачує повну вартість товару, якщо оплата відбувається в період з 11 по 30 день кредитного періоду;
- у випадку несплати протягом місяця, покупець буде змушений додатково сплатити штраф, величина якого може варіювати залежно від моменту оплати.

Найбільш уживаними способами впливу на дебіторів з метою погашення заборгованості є доставка листів, телефонні дзвінки, персональні візити, продаж заборгованості спеціальним організаціям (факторинг).

Направлений на зниження поточних зобов'язань.

По-перше, необхідний базовий запас коштів для виконання поточних розрахунків. По-друге, необхідні певні кошти для покриття непередбачених

витрат. По-третє, доцільно мати визначену величину вільних коштів для забезпечення можливого чи прогнозованого розширення діяльності.

Таким чином, кошти можуть бути отримані від продажу непотрібних запасів і готової продукції на складах, кошти від дебіторів, а також позикові кошти.

Найбільш вигідним є оплата за фактом поставки (відвантаження), тому треба провести роботу з основними постачальниками щодо зниження кількості договорів з формою розрахунків за передоплатою і впровадження (максимально) розрахунків за ТМЦ за фактом постачання або фактом відвантаження продукції, що дозволить компанії гнучко контролювати і планувати грошові потоки, оперативно спрямовувати кошти (вивільнені з абстрактних за попередньою формою оплати) для вирішення більш пріоритетних завдань, направляти кошти на погашення кредиту, який, у свою чергу, значно зменшить витрати підприємства по оплаті відсотків за користування кредитом.

Широко впровадити вексельну систему розрахунків з вітчизняними постачальниками, яка дозволить відсунути графік проплат на більш вигідний період.

Фінансові ресурси підприємства є необхідною умовою його функціонування та здійснення процесу розширеного відтворення на всіх його стадіях і у всіх формах. Якщо показати відповідність фінансових ресурсів балансу підприємства, то ними є всі активи підприємства: необоротні, оборотні.

Загальною проблемою для підприємств є постійна нестача власних фінансових ресурсів. Нині важливе місце в джерелах фінансових ресурсів належить пайовим та іншим внескам фізичних та юридичних осіб, членів трудового колективу. Водночас значно скорочуються обсяги фінансових ресурсів, які надходять від галузевих структур, обсяги бюджетних субсидій від органів державної влади. Збільшується значення прибутку, амортизаційних відрахувань та позичкових коштів у формуванні фінансових

ресурсів підприємств. [6, 9]

Фінансові ресурси підприємств:

- формуються під час заснування підприємств;
- формуються за рахунок власних та прирівняних до них коштів;
- формуються за рахунок внесків засновників у статутний капітал;
- мобілізуються на фінансовому ринку;
- надходять у порядку розподілу грошових надходжень;
- надходження коштів від емісії акцій, облігацій та інших цінних

паперів. [5]

Формування та використання фінансових ресурсів здійснюється на двох рівнях: державному та на рівні підприємств. Фінанси підприємницьких структур, як важлива складова фінансової системи держави, займають пріоритетне становище, оскільки обслуговують процес створення, розподілу, перерозподілу та кінцевого споживання валового внутрішнього продукту. Серед основних факторів впливу на формування фінансових ресурсів підприємств виділяють види діяльності та організаційно-правові форми господарювання, що обумовлюють особливості їх використання. Зі зміною форм власності розширюються джерела формування фінансових ресурсів для здійснення господарської діяльності через мобілізацію коштів на фондовому ринку, шляхом випуску цінних паперів. Така ситуація зумовлює більш ефективне використання фінансових ресурсів, що проявляється у виникненні зобов'язань перед інвесторами з приводу виплати доходів.

У процесі формування фінансових ресурсів підприємств важливу роль відіграє їх збалансованість і визначення оптимальної структури їхніх джерел. Проте як свідчить практика їх структура постійно змінюється під впливом різноманітних факторів, а саме зростання питомої ваги коштів залучених із зовнішніх джерел, і в першу чергу, частки кредиторської заборгованості, яка спричиняє систему неплатежів та приводить до зниження інвестиційних можливостей підприємницьких структур. Загалом, слід уникати як неконтрольованої кредиторської заборгованості, що призводить до

погіршення платоспроможності підприємств, так і надлишкових власних фінансових ресурсів, що можуть сповільнювати виробничий розвиток через надмірне резервування накопичень і відволікання їх із виробничого процесу. Тому, як доведено у наукових дослідженнях, встановлення оптимального співвідношення фінансових ресурсів впливає на вирішення питання підвищення ринкової вартості підприємства і залежить від показників - чистої рентабельності власних коштів та норми розподілу прибутку на дивіденди. [4]

Важливим напрямом вдосконалення процесу формування фінансових ресурсів є застосування методики оптимізації фінансових ресурсів.

Тому методики, прийняті в світовій практиці щодо оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства, можуть бути реалізовані лише за наявності розвинутого ринку цінних паперів та статистики про нього. В Україні питома вага акціонерних товариств, які реалізують власні цінні папери на фондовому ринку, поки що незначна, проте сам механізм оптимізації фінансових ресурсів в умовах їхнього дефіциту становить певний інтерес.

Будь-яке підприємство для фінансування своєї діяльності потребує достатнього обсягу фінансування, яке залежить від періоду обігу активів та відповідних їм пасивів. Активи й пасиви підприємницьких структур за строками обігу можна поділити на коротко- та довгострокові. Залучення того чи іншого джерела фінансування пов'язане з витратами зі сплати процентів за користування цими джерелами. Загальна сума коштів, що сплачується за користування певним обсягом залучених фінансових ресурсів, називається вартістю капіталу. В оптимальному варіанті передбачається, що обігові кошти підприємств фінансуються за рахунок довгострокових пасивів, а основні та прирівняні до них засоби фінансуються за рахунок довгострокових джерел. Завдяки цьому оптимізується загальна сума витрат щодо залучення коштів.

У ринковій економіці акціонерна форма власності переважає над

іншими і має деякі особливості формування власних фінансових ресурсів, що полягають у їхній структурі. Можна виділити три основних джерела: акціонерний капітал, фонди власних коштів та нерозподілений прибуток. Таким чином, фінансування господарської діяльності акціонерних товариств із зовнішніх джерел (зовнішнє фінансування) здійснюється за рахунок позик та емісії облігацій підприємства.

Іншим видом фінансування є внутрішнє – за рахунок нерозподіленого прибутку та фондів власних коштів. Так, наявність достатнього обсягу власних коштів може забезпечувати розвиток підприємства та свідчити про наміри акціонерів розподіляти ризики, пов'язані з діяльністю підприємства. Високий рівень внутрішнього фінансування за рахунок власних фінансових ресурсів позитивно впливає на стан відносин розподілу між різними суб'єктами господарювання.

Як власні, так і залучені джерела фінансування діяльності підприємств мають свою вартість, що складається із сум витрат на залучення кожного джерела. Таким чином можна зробити висновок, що застосування методики оптимізації джерел формування фінансових ресурсів в умовах функціонування українських підприємств стане можливим лише з розвитком ринку цінних паперів і ринку капіталу, де визначатиметься ринкова ціна ресурсів, спрямованих на фінансування підприємства. [6]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський Кодекс України. № 18-22 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – С. 441 – 481.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 20 березня 1991 року. № 2740 – III // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2001. – № 5-6 – С. 30.

3. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року. № 1576-XII // Закон України. – Т. 1. – С. 278 - 284.
4. Брігхем Е. Основи фінансового менеджменту [Переклад з англ.] / Е. Брігхем. – К.: «Молодь», 1998. – 154 с.
5. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник / О.Д. Василик – К.: НІОС, 2000. – 416 с.
6. Баришева А.С. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства в умовах ринкової невизначеності / А.С. Баришева //Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 2. – С. 117-119.
7. Гуляєва Н.М., Сьомко О.В. Фінансові ресурси підприємств / Н.М.Гуляєва, О.В. Сьомко // Фінанси України. – 2003. – № 12. – С. 58-62.
8. Єрмошкіна О.В. Управління фінансовими ресурсами та фінансовими потоками: концепції, проблеми, перспективи / О.В. Єрмошкіна // Вісник. – Львів, 2007. – № 606. – С. 33-38.
9. Мицак О.В. Ліквідність як елемент фінансового управління діяльністю підприємства / О.В. Мицак // Фінанси України. – № 10. – 2003. – С.62-65.
10. Попова Т.А. Розробка антикризової стратегії машинобудівних підприємств / Т.А. Попова // Проблеми економіки й управління в промислових регіонах. – 2008. – Т.2. – С. 179-183.